

лѣзвало увеличение на динамическитѣ знаци, числото на които бѣ надминало цифрата тридесетъ, но тѣзи нововъведения зачеквали само външната страна на установенитѣ мелодии. При изпълнение на църковни пѣснопѣния правила сж се излишни отъ наша гледна точка извивки на гласа и разни украшения, които понѣкога минавали границата на допустимото, давали сж ефектни изпълнения чрезъ носови звуци съ „внутре-гласие“ и всичко това (отчасти запазено и практикувано до днесъ отъ нѣкои псалтове) само карикатурило пѣнието. По-нататѣкъ се явяватъ грѣцки музиколози съ съмнителенъ националенъ произходъ (презъ турско робство държавната властъ не правила разлика между християнитѣ поданици, и всички се наричали християни), които буквално заимствуватъ мелодически периоди отъ съчиненията на Ив. Кукузела, като ги приспособяватъ къмъ нови думи, взети отъ литургийното богослужение, и създаватъ нови духовно-музикални композиции. Явяватъ се доста талантили творци—музиколози, като Петъръ Ефески, Василий Византийски, Петъръ Ламбадарий, Теодоръ Фокейски, Григорий Протопсалтъ, Данаилъ Протопсалтъ, Хормузий Книгохранителъ и други, обаче всички тѣ не сж саомобитни творци, понеже имъ липсва оригиналностъ въ музик. произведение. Последнитѣ представляватъ отъ себе си сполучливи съчетания на музикални мисли, взети отъ съчиненията на Ив. Кукузель *).

Подобни сходства на мелодически пасажии отъ „Полиелея на българката“ и композиции на грѣцки музиколози изобилствуватъ твърде много, но и отъ тѣзи нѣколко примѣра сж достатѣчни да се видятъ дълбокитѣ следи, които е оставило творчеството на Ив. Кукузела върху музикалното съзнание на всички последващи композитори, чакъ до наше време. Ние и досега си служимъ съ установенитѣ отъ него музикални образци въ видъ на периодично повтарящи се колѣне и своеобразни каданси, при свободно пѣние на пападически мотиви, и ги тачимъ като музикални догми, които

*) Въ музик. списание „Музикаленъ животъ“, кн. 5, стр. 10, азъ съмъ превелъ съ западни ноти нѣколко откъслечи, взети отъ Полиелея на българката и други църковни пѣснопѣния, написани впоследствие отъ грѣцки композитори.

вѣчно ще си останатъ неизмѣнни. Къмъ 18 столѣтие се извърши подготовката за нова и последна реформа на източното църковно пѣние отъ Иоанъ Трапезундски, Петъръ Ламбарий и Иаковъ Протопсалтъ, която реформа се осъществи отъ известнитѣ пѣвци: Брусенския митрополитъ Хрисантъ, Григорий Протопсалтъ и Хормузий Книгохранителъ. Тази реформа зачекнала видоизмѣненията на източнитѣ музикални белези, терминологията на разнитѣ музикални понятия въ духа на европейската музика и учението за интервалитѣ, което премахна $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{3}$ тоноветѣ отъ употребление и прие $\frac{1}{2}$ тонове и цѣли тонове въ своята теория. А източното музикално творчество продължи да се проявява отъ даровити пѣвци, които вървятъ по стѣпкитѣ на своитѣ предшественици, като създаватъ нови музикални творби по установения шаблонъ, безъ особена художествена ценностъ. Представители на таково творчество имаме въ всичкитѣ християнски народности, включая и нашия народъ. До освобождението ни, българскитѣ църковни композитори минавали за грѣци и ние не ги знаемъ кои сж, а въ началото на 19 вѣкъ българи представители на мусийското изкуство, които на първо време се занимавали главно съ превеждане по новитѣ знаци мелодиитѣ отъ всички гласове, сж следнитѣ: Никола Трандафиловъ, х. Ангелъ Ивановъ, Тодоръ Икономовъ, Иеромонахъ Калистратъ Зографски, Петръ Сарафовъ, Манастир. Тодоровъ, Жеко Павловъ и др. Въ 1847 г. билъ напечатанъ първиятъ въскресникъ въ Букурещъ, още когато не сме имали самостоятелна църква, нито политическа независимостъ което показва, че църквитѣ ни се ползували съ макаръ и относителна свобода и национална проява, и следователно не може да бжде вѣрно мнението на онѣзи, които твърдятъ, че нашето „старобългарско пѣние“ било замѣнено съ църковно-източното „грѣцко“ пѣние по насилственъ пѣтъ отъ страна на грѣцката духовна властъ. Въ последствие започнали да се печататъ и други сборници на църковно-източни ноти: въ 1843 се появи Цвѣтосъбрание, съдържащо: Вечернята, Утренята и Литургията отъ Н. Трифоновъ въ 1849 г. — Кратѣкъ ирмолъ отъ сжщия авторъ, въ 1857 г. — Ковчегъ цвѣтосъбрания отъ х. Ангелъ Ивановъ, Въскресникъ отъ сжщия авторъ